

Planter

Svampe- og skadedyrsbekæmpelse i hestebønner

Chokoladeplet, rust og bedebladlus er de vigtigste skadevoldere i hestebønner.

Viden om Opdateret 17. marts 2025

Hestebønner kan angribes af chokoladeplet, hestebønnebladplet, rust og vikkeskimmel. De senere år har vikkeskimmel, rust og chokoladeplet været mest udbredte. Der er forskel på sorterens modtagelighed mod vikkeskimmel. Se [Angreb af svampesygdomme i forskellige sorter af hestebønner, ærter og lupin](#) og [Hestebønnesorters modtagelighed for vikkeskimmel](#). Chokoladeplet og hestebønnebladplet kan optræde med kraftige angreb i år med fugtige forhold omkring blomstring. Rust optræder ofte relativt sent. Selv relativt sene angreb kan dog være tabsvoldende i hestebønner. I visse år og marker kan der også optræde mere udbredte angreb af vikkeskimmel, og angrebene kan komme tidligere end de øvrige svampesygdomme.

Bedebladlus kan ved kraftige angreb også være meget tabsvoldende. Der kan også være behov for at bekæmpe bladrandbiller i fremspiringsfasen. Billerne skader ved at larverne æder af de N-fikserende rodknolde og rødder. Bladgnavene tillægges derimod ikke betydning.

Se billeder af skadegørere nedenfor.

Bekæmpelse af svampesygdomme i hestebønner

Se [løsningsforslag i tabel 1 til svampebekæmpelse i hestebønner](#). Vær obs på triazolreglerne. Se [Triazolreglerne: Sådan beregner du brugen af triazol](#).

Amistar, Folicur Xpert EC 240, Orius Gold, Pictor Active og Signum WG kan anvendes, og alle har en såkaldt "mindre anvendelse" til svampebekæmpelse i hestebønner. Signum WG anbefales dog ikke grundet den høje pris. Amistar må anvendes 1 gang pr. vækstsæson, og Signum WG og Pictor Active må anvendes 2 gange pr. vækstsæson. Triazolreglerne sætter en begrænsning for, hvor mange gange løsninger med Orius Gold og Folicur Xpert EC 240 må anvendes. I tabel 2 ses, hvor meget de forskellige løsninger tæller i triazolregnskabet.

Der er også i december 2022 ansøgt om en mindre anvendelse til Propulse i hestebønner, men en afgørelse foreligger ikke pt.

En enkelt behandling er oftest tilstrækkelig, men ved tidlige angreb kan der være behov for 2 behandlinger. I tabel 1 er vist splitbehandling med Pictor Active og med lidt lavere doser. De øvrige løsninger kan også anvendes i nedsat dosis som een af behandlingerne i en split strategi.

Mod vikkeskimmel har Pictor Active og Amistar bedst effekt. Midlerne må anvendes fra vækststadiet 51 (første knopper synlige). I løsningsforslagene er også angivet det sidste vækststadium, hvor midlerne må anvendes.

Det er ved "mindre anvendelse" en betingelse for anvendelsen, at man har læst vejledningen. Denne kan f.eks. læses i [Middeldatabasen](#).

Bekæmpelse af chokoladeplet og hestebønnebladplet kan være aktuel omkring blomstring i fugtige år. Bekæmpelse af svampesygdomme i hestebønner skønnes nødvendig ved omkring 5-10 procent angrebne planter. Anvend omkring halv dosering. Der kan evt. også anvendes to behandlinger med 30-40 procent dosering med ca. 14 dages mellemrum omkring blomstring. I et enkelt landsforsøg med meget højt smittetryk af chokoladeplet i 2020 gav Pictor Active det højeste nettomerudbytte.

I tidligere års landsforsøg har der været behandlet i stadium 61-65 (begyndende blomstring til blomstring halvvejs), som har været omkring 15. juni og behandlet ca. 2 uger senere omkring 1. juli. Især den sidste behandling ca. 2 uger efter begyndende blomstring har bidraget til merudbyttet, så bekæmpelse skal ikke iværksættes for tidligt. Angreb anbefales dog bekæmpet ved begyndende angreb. Ved angreb har der været god rentabilitet i bekæmpelse.

Tabel 2. Så meget tæller de anbefalede løsninger i tabel 1 i triazolreglerne

(Procent af tilladt forbrug). Alle de angivne løsninger i tabel 1 er fra vækststadium 61.

	Før vækststadiet 60	Vækststadiet 60-69
0,5 kg Signum	0	0
0,5 l Pictor Active	0	0
0,25 l Pictor Active + 0,3 l Orius Gold	120	60
0,25 l Pictor Active + 0,25 l Folicur Xpert EC 240	80	40
0,25 l Pictor Active + 0,25 l Amistar	0	0
0,5 l Amistar	0	0
0,25 l Amistar + 0,3 l Orius Gold	120	60
0,25 l Amistar + 0,25 l Folicur Xpert EC 240	80	40
0,25-0,5 l Folicur Xpert EC 240	80-160	40-80

Bekæmpelse af skadedyr i hestebønner

Se løsningsforslag i tabel 3 til skadedyrsbekæmpelse i hestebønner.

Kun Pirimor 500 WG, Lamdex og Mavrik er godkendt til skadedyrsbekæmpelse i hestebønner.

Pirimor må maks. anvendes 1 gang pr. vækstsæson, Mavrik må maks. anvendes 2 gange pr. vækstsæson, og Lamdex må maks. anvendes 3 gange pr. vækstsæson.

Bladrandbiller bekæmpes kun i de tidligste vækststadier ved i gennemsnit 1 gnav pr. plante. Kun 0,1 kg/ha Lamdex kan anvendes mod bladrandbiller.

Bekæmpelsestærsklen er ikke sikkert fastlagt. Tærsklen er væsentlig højere i en tør periode, da mange af æggene går til, og larverne her dør på deres vej ned til rodknoldene. Tærsklen er også højere, når planterne er i god vækst.

Bekæmpelsestærsklen for bedebladlus er 10-15 pct. planter med bladlus og begyndende kolonidannelse frem til fuld bælgængde. Ved behov for bladlusbekæmpelse anvendes 0,15-0,2 kg pr. ha Pirimor, 0,15-0,2 l pr. ha Mavrik eller 0,2-0,25 kg pr. ha Lamdex. Pirimor har klart bedst effekt og foretrækkes, især ved kraftige angreb.

Bemærk, at Pirimor kun må bruges 1 gang pr. vækstsæson.

Vær også opmærksom på de grønne ærtebladlus, som kan optræde med kraftige angreb i hestebønner.

Lamdex må over blomstrende planter kun anvendes uden for biernes flyvetid, dvs. efter ca. kl. 21 og før kl. 03.

Bønnefrøbiller i hestebønner

Angrebene af bønnefrøbiller har hidtil i de fleste tilfælde været mindre udbredte og relativt svage. Forsøg og erfaringer fra udlandet viser, at det ikke er muligt at få god effekt af bekæmpelse. Bekæmpelse anbefales derfor ikke. Bekæmpelse med Lamdex kan evt. forsøges i hestebønner til fremavl eller ved brug af egen udsæd, da billerne ved kraftige angreb kan skade spireevnen. I svenske forsøg er den bedste effekt opnået ved sprøjtning omkring blomstring. Det bedste tidspunkt i UK angives til at være, når der er udviklet 5-6 blomsterklaser, og der ikke er meget tegn på bælgudvikling. Yderligere behandling efter 7-10 dage angives også at kunne være nødvendig i visse år.

Ingen af skadedyrsmidlerne har bønnefrøbiller på etiketten, og bekæmpelse må kun udføres ved angreb af andre skadedyr f.eks. bladlus. Se også [Tyske forsøg med bekæmpelse af bønnefrøbiller i hestebønner](#) og [Bønnefrøbiller på lagre med hestebønnefrø](#).

Angreb af virussygdomme i hestebønner

I 2016 optrådte der for første gang angreb af virussygdommen ærteværgevirus (pea necrotic yellow dwarf virus) i flere hestebønnermarker i Danmark, mens der kun sporadisk er set angreb siden. Viruset overføres af bedebladlus og ærtebladlus. Angreb optræder pletvis i marken ligesom havrerødsot i korn. De angrebne planter er lavere og gule. Ved tidlige angreb kan skudspidsen visne, og der dannes ikke bælg og frø. Hvis viruset bliver mere hyppigt i Danmark, kan det være nødvendigt at nedsætte den vejledende tærskel for bladlusangreb. Se foto af angreb nedenfor og se yderligere i [Ny virussygdom fundet i hestebønner](#).

Sprøjteteknik

Ved bekæmpelse af svampesygdomme og bedebladlus omkring blomstring anbefales en relativ høj vandmængde. Anvend omkring 150-200 l vand, hvor 200 l anvendes ved sprøjtning på tørre blade. Anvend f.eks. en 03 lavdriftdyse/refleksdyse/kompakt luftinjektionsdyse, 2,5 atm. og 6,6 km/t, som giver 200 l vand eller en 03 lavdriftdyse/refleksdyse/kompakt luftinjektionsdyse med 2,0 atm. og 8 km/t, som giver 150 l vand.

Billede 1. Begyndende angreb af chokoladeplet.

Billede 2. Nærbillede af begyndende angreb af chokoladeplet.

Billede 3. Angreb af hestebønnebladplet. Bemærk de sorte prikker (pyknider) i pletterne. Foto: Cecilia Lerenius, Jordbruksverket, Skara, Sverige.

Billede 4. Hestebønnerust kommer ofte relativt sent.

Billede 5. Hestebønnerust.

Billede 6. Vikkeskimmel på bladoverside. Der er sortsforskelle i modtagelighed.

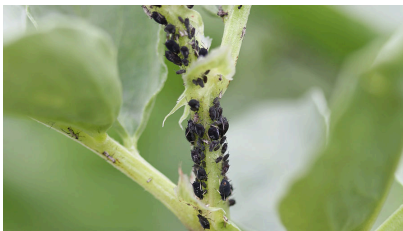
Billede 7. Vikkeskimmel på bladunderside på samme blad som på foto 6. På undersiden ses en pelsagtig belægning af sporer.

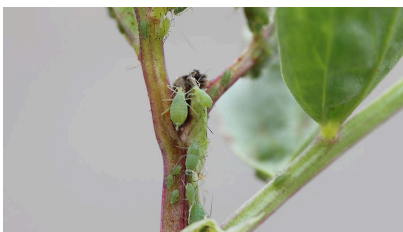
Billede 8. "Billet-gnav" efter bladrandbiller. Det er larverne, som forårsager skaden ved at gnave af de N-fikserende rodknolde.

Billede 9. Larver af bladrandbiller, som gnaver på de N-fikserende rodknolde og rødder i hestebønner.

Billede 10. Bedebladlus. Angreb kan være meget tabsvoldende.

Billede 11. Ertebladlus kan også angribe hestebønner.

Billede 12. Virussygdommen pea necrotic yellow dwarf virus i hestebønner. Viruset overføres af bladlus. Foto: Morten Steg, Spiras.

Billede 13. Bønnefrøbillen er et relativt nyt skadedyr i Danmark. Bekæmpelse er ikke aktuel, fordi angrebene oftest er svage, og det er vanskeligt at opnå en god bekæmpelse.

Billede 14. Gnav efter bønnefrøbiller. Ved kraftigere angreb kan spireevnen nedsættes.

Emneord

Fungicider

Hestebønner

Insekticider

+2

Publiceret: 14. april 2020
Opdateret: 17. marts 2025

Vil du vide mere?

Ghita Cordsen Nielsen

Landskonsulent
SEGES Innovation P/S
gcn@seges.dk
+45 2028 2695

Jens Erik Jensen

Chefkonsulent
SEGES Innovation P/S
jnj@seges.dk
+45 2171 7706

Carsten Fabricius

Afdelingsleder
SEGES Innovation P/S
cars@seges.dk
+45 2924 5175

Marian Damsgaard Thorsted

SEGES Innovation P/S
mdt@seges.dk
+45 2475 7914

Poul Henning Petersen

Landskonsulent
SEGES Innovation P/S

Støttet af

Planteafgiftsfonden

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk